

Aan de voorzitter en leden van de Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

CC. Staatssecretaris voor Economische Zaken, Dhr. F. Heemskerk
Minister voor Ontwikkelingssamenwerking, Dhr. B. Koenders

Amsterdam, 12 juni 2009

Betreft: Kabinetsvisie Non Trade Concerns en Handelsbeleid – Verduurzaming van productiemethoden en –processen wereldwijd.

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken,

Het MVO Platform heeft waardering voor het feit dat het kabinet verantwoordelijkheid neemt voor duurzaamheidvraagstukken die samenhangen met globalisering en internationale handel. Uit de kabinetsvisie Non Trade Concerns en Handelsbeleid spreekt ambitie. In deze brief leggen we vragen en suggesties voor met betrekking tot de concrete implementatie.

De Kabinetsvisie NTC's en Handelsbeleid onderkent het belang van diverse **internationaal erkende normen** én hun onderlinge samenhang. Dat is een belangrijk uitgangspunt, evenals de erkenning van het kabinet dat deze normen geen hiërarchie kennen ten opzichte van elkaar. Het kabinet stelt dat de normen in de geëigende fora behandeld dienen te worden. Deze fora hebben echter wél een zeer verschillende status, samenstelling en mandaat en voor de onderlinge samenhang bestaat geen forum. Deze problematiek, onderdeel van de *global governance gap*, lijkt niet te worden onderkend in dit stuk.

Het MVO Platform steunt het idee van het kabinet om **MVO op te nemen in handelsakkoorden**. De relevantie daarvan hangt echter af van de manier waarop dit wordt vormgegeven en uitgevoerd. Minimale voorwaarden voor een zinvolle opname van MVO (alsmede – andere – duurzaamheids- en mensenrechtenbepalingen) zijn:

- afspraken op basis van internationaal overeengekomen normen;
- concrete formulering van gezamenlijk te bereiken doelstellingen en monitoring daarvan;
- voor die sectoren waarin beide landen samenwerken en substantiële economische belangen hebben, afspraken op gebieden als arbeids- en milieu-inspectie;
- (continuering van) handelspreferenties – zoals APS en APS+ - bij zichtbare vooruitgang op afgesproken doelstellingen;
- de mogelijkheid inbouwen van sancties of het intrekken van preferenties bij het systematisch schenden van afspraken (volgens een onafhankelijke monitoring).

Onze belangrijkste vraag bij deze Kabinetsvisie is de wijze waarop het afwegingskader voor **unilaterale handelsmaatregelen** gebruikt gaat worden. Dit kader houdt terecht rekening met veel factoren, maar juist die veelheid kan betekenen dat er altijd gronden te vinden zijn om geen unilaterale maatregelen te nemen. Het risico op een diplomatiek conflict bijvoorbeeld, is bij het nemen van

handelsbeperkende maatregelen altijd aanwezig, en zal bij belangrijke handelspartners zwaar wegen. Wanneer weegt het belang van de problematiek waarop de maatregelen zich richten daar tegenop? Wij zouden graag zien dat het kabinet daar duidelijkheid in schept.

De Kamerbrief inzake de motie Van Dam/Van Baalen over strategische overwegingen van buitenlands beleid achter de handelspolitiek¹, verschenen op 8 juni, versterkt de twijfel over de toepassing van dit afwegingskader. Deze brief legt nadruk op de afnemende macht van Nederland en de Europese Unie en op de *zeer beperkte marges* of zelfs de onwenselijkheid van unilaterale maatregelen:

“..verwachtingen van de inzet van dit instrumentarium [moeten] worden getemperd...”

Daarom vragen wij van het kabinet een nadere indicatie van de toepassing van dit afwegingskader aan de hand van een aantal voorbeelden:

CASUS 1. Grondstoffen voor elektronica

Van het delven van mineralen en metalen voor elektronica-producten is bekend dat dit frequent samengaat met misstanden: instandhouding van burgeroorlog, ernstige mensenrechtenschendingen en milieuschade.²

- **Wat is de bereidheid van het kabinet, op basis van dit afwegingskader, om verplichtingen op te leggen m.b.t. rapportage en etikettering van elektronica-producten waarbij de fabrikant aangeeft wat de herkomst van de grondstoffen is en welke waarborgen daarbij gegeven kunnen dat hierbij geen betrokkenheid bij schendingen is?**

CASUS 2. Cacao uit Ivoorkust.

De productie van cacao financiert de burgeroorlog in dit land. Ook wordt op grote schaal gebruik gemaakt van kinderarbeid waarbij ook mensenhandel voorkomt.³

- **Welke van de in het afwegingskader (punt 2) genoemde maatregelen is het kabinet bereid te nemen teneinde deze misstanden tegen te gaan?**

CASUS 3: Kinderarbeid en arbeidsrechten in India

Van veel producten zoals: tapijt, katoen, wierook, natuursteen, sieraden, leer, voetballen en kleding uit India zijn rapporten bekend over kinderarbeid en “gebonden arbeid”. Ook wordt op grote schaal gediscrimineerd op gender en kaste en zijn vakbondsvrijheden beperkt. De Indiase Nationale Kinderrechtencommissie (NCPCR) is van mening dat de exportorganisaties die de capaciteit hebben op kwaliteit te controleren, dat ook op kinderarbeid kunnen doen. Daarom schreef zij onlangs een brief aan alle sectorale exportpromotieorganisaties teneinde kinderarbeid uit te bannen. De Indiase regering heeft de afgelopen jaren al twee maal aangekondigd controle op kinderarbeid in de exportsectoren ter hand te gaan nemen. Toch gebeurt er niets.

- **India is de grootste gebruiker van het Europees Preferentieel Stelsel. Welke bereidheid is er om deze preferenties ter discussie te stellen, en zo nodig op te schorten bij het uitblijven van verbeteringen?**
- **Welke in het afwegingskader genoemde unilaterale maatregelen wil het kabinet nemen, bijvoorbeeld verplichte aanduiding van land van herkomst en risico van schending van arbeidsrechten bij bekende risicoproducent uit India?**

¹ getiteld: “Handelsbeleid en vaste waarden in een veranderende wereldorde”.

² <http://makeitfair.org/the-facts/reports/Connecting-Components-Dividing-Communities.pdf>

³ http://www.globalwitness.org/media_library_detail.php/552/en/hot_chocolate_how_cocoa_fuelled_the_conflict_in_co, http://www.stophetraffik.nl/index.php?option=com_content&task=view&id=11&Itemid=19

Van de **maatregelen genoemd in het afwegingskader** lijkt het ons in de meeste gevallen onwenselijk om over te gaan tot een totaal of gedeeltelijk handelsverbod. Het is beter om sectoren of bedrijven te dwingen tot veranderingen in de productie(keten), en tot transparantie over de keten.

De genoemde stimuleringsmaatregelen in het afwegingskader (subsidies, duurzaam inkopen) zijn niet nieuw. Er is of wordt al beleid op ontwikkeld. Met betrekking tot overheidssteun aan bedrijfsactiviteiten vinden wij de huidige praktijk, nl. dat bedrijven de intentie uitspreken zich aan de OESO Richtlijnen te houden, onvoldoende. Voordat overheidssteun wordt verstrekt, mag worden verwacht dat de overheid nauwkeuriger kijkt naar het risico op schending van mensenrechten en milieuschade. En bij aanwezigheid van risico's zouden bedrijven met een plan van aanpak dienen aan te tonen dat ze ofwel geen schendingen begaan, ofwel een plan van aanpak hebben om deze te bestrijden. Al eerder nam de Tweede Kamer twee moties aan met deze strekking.⁴

Wij hopen dat u deze vragen en voorstellen kan meenemen in de behandeling van de kabinetvisie NTC's op 17 juni a.s. en zijn zo nodig, graag bereid een toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,
namens het MVO Platform

Gerard Oonk en Suzan van der Meij

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008 – 209, 31700 XIII, nrs. 38 en 43.